

ПІД ЗНАКОМ ЛЕЛІВА

1

За роки існування Тернополя герб міста змінювався кілька разів. Причому у всіх випадках, за виняткового радянського варіанту, в основі герба був знак Леліва, символ

родини засновника міста Тернополя Яна Тарновського. Знак Леліва – це зображення золоті шестипроменевої зірки над півмісяцем ріжками догори. Ця зірка символізує білу лілію, яка є квіткою Богородиці і асоціюється з чистотою.

У першому історичному гербі Тернополя знак Леліва був зображений на чотирикутному щиті. Зверху над щитом була розміщена польська корона. Згодом за австрійського періоду польську корону та задній фон прибрали – залишився тільки щит і знак Леліва на синьому фоні. У польський період (1920 – 1939 рр.) герб Тернополя знову зазнав змін. Щит зі знаком Леліва розміщувався на овальному фоні кольорів польського прапора. У верхню частину герба повернули польську корону.

2

3

Герб радянського періоду був затверджений лише у жовтні 1982 року в рамках радянської геральдичної кампанії. Причому радянський варіант докорінно вирізнявся і не містив жодного з елементів попередніх гербів Тернополя. Замість родинного знаку Тарновських, що був раніше головним елементом, на гербі міста з'явилася квітка терену.

Пов'язано це з тим, що радянські ідеологи наполягали на тому, що назва міста Тернополя не має нічого спільного із його засновником Яном Тарновським, і походить від назви квітки терену.

Радянський герб міста виглядав таким чином: у червоному полі лазурова смуга, поставлена в голубий стовп. На вершині цієї смуги – срібний п'ятилистик терену. У центрі квітки проглядається насінник у вигляді червоної зірки і золотих серпа та молота на ній. Зверху у лазуровій главі – золотими літерами слово «Тернопіль».

Сучасний герб Тернополя був затверджений уже після проголошення незалежності України. У 1992 році Тернопільська міська рада затвердила так званий «малий герб», а роком пізніше – «великий герб». Малий герб Тернополя має форму чотирикутного щита французької форми. На синьому фоні щита розміщені геральдичні фігури – срібне стилізоване зображення Старого замку і знак Леліва. Великий герб складається з малого герба, який обрамлений золотистим вінком декоративного орнаменту. У верхній частині орнаменту розміщений золотий тризуб, а в нижній – стрічка голубого кольору з написом «Тернопіль».

4

5

Сучасний герб Тернополя був затверджений уже після проголошення незалежності України. У 1992 році Тернопільська міська рада затвердила так званий «малий герб», а роком пізніше – «великий герб». Малий герб Тернополя має форму чотирикутного щита французької форми. На синьому фоні щита розміщені геральдичні фігури – срібне стилізоване зображення Старого замку і знак Леліва. Великий герб складається з малого герба, який обрамлений золотистим вінком декоративного орнаменту. У верхній частині орнаменту розміщений золотий тризуб, а в нижній – стрічка голубого кольору з написом «Тернопіль».

СЕРЦЕ ТЕРНОПОЛЯ - ВУЛИЦЯ ВАЛОВА

Вулиця Валова – одна з найстаріших вулиць Тернополя. Починається вона від вулиці Гетьмана Сагайдачного і закінчується на Дениса Січинського. Через арку будинку №19 Валова виходить на вулицю Руську.

Усі житлові будинки зведені в період між 1907 і 1937 роками. Сама ж Валова виникла на зламі 18 і 19 століть, коли на її місці розібрали давній вал, який оточував Тернопіль із початку його заснування. Укріплення розрівняли і засипали, але вони дали назву вулиці.

Валова – власне так називалася вулиця в Австро-Угорські часи.

За Польщі Валова якийсь період називалася вулицею Брюкнера. А в радянські часи – це була Музейна.

Сьогодні Валова є пішохідною вулицею. Саме тут улюблене місце тернопільських художників та митців, де вони проводять свої творчі зустрічі або ж продають картини.

Майже всі будинки на вулиці Валовій є пам'ятками архітектури місцевого значення, за винятком хіба що споруди обласної міліції.

Цікаво, що на стіні будинку №9 є загадкова аббревіатура TSD, яку досі ніхто так і не розшифрував.

А ось іншу головоломку розгадати вдалося. На фасаді будинку № 4 видніється довоєнна табличка з номером 243. Виявляється, це був телефонний номер підприємця

Володимира Клебудзинського. Цей чоловік виробляв і продавав кахлі. Він жив на Валовій у 30-х роках минулого століття.

Окрім романтичних моментів є в історії Валової і трагічні сторінки. У 1799 році австрійська влада спорудили на вулиці Валовій в'язницю. За призначенням ця споруда використовувалася усіма окупантами – Австрією, Росією, Польщею, Німеччиною та СРСР.

У 1939-1941 роках радянські каральні органи у цій тюрмі проводили страшні злочини із жорстокими тортурами та масовими розстрілами. Наприкінці червня 1941 року «у зв'язку з військовими діями» енкаведисти знищили близько тисячі в'язнів. Наразі встановлені імена лише 644 загиблих, серед яких і відомий український диригент Лука Конопа.

Замордовані радянською владою жертви поховані у братській могилі на Микулинському цвинтарі.

Зараз на місці колишньої тюрми НКВД є художня меморіальна табличка.

Втім, на завершення історії Валової знову ж трішки романтики. Як виглядала вулиця двадцять років тому можна побачити у фільмі «Іван та кобила». Саме на Валовій знімали епізоди популярного на початку 90-их років фільму.

Соломія Стригун

Засновник - ГО Товариство «Міщанське братство» м. Тернопіль, м. Тернопіль, вул. Карпенка, буд. 13, кв. 43
Листування з читачами тільки на сторінках газети.

При використанні публікацій посилання на газету обов'язкове. Наклад номера - 900 прим. Віддруковано: ПП Звездіка А. Розповсюджується безкоштовно. Продаж газети заборонений.